

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	HIST427, Dünyanın siyasi tarixi, 6 AKTS
	Departament	Tarix və Arxeologiya departamenti
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2025/26-cı tədris ilinin yaz semestri
	Fənni tədris edən müəllim	Dr. Söhrab Mustafayev
	E-mail:	smustafayev@khazar.org
	Telefon:	
	Mühazirə otağı/Cədvəl	Nərimanov kampusu/ 402-ci otaq
	Məsləhət saatları	Tələbələrlə razılaşdırılan vaxtlarda
Prerekvizitlər	Yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan dili	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	Əsas dərsliklər: 1. Məmmədov İ., Məmmədov Ç., Siyasi tarix XX əsr: Ümumdünya ictimai-siyasi proseslər. Bakı: Çıraq, 2003, 330 s. 2. Fahir Armaoğlu, XX Yüzyıl Siyasi Tarihi, Timaş Yayınları, İstanbul: 2014. Əlavə: 1.M. Baxışov, İngiltərənin yeni tarixi, Bakı, 2012. http://lib.az/users/1/upload/files/%C4%B0ngilterenin_yeni_tarixi.pdf 2. Azərbaycan Demokratik Respublikası; tarix,ictimai-siyasi və ədəbi-mədəni həyat.- Bakı 1992 2. Süleymanova Ş.Azərbaycanda ictimai- siyasi hərəkət (XIX əsrin sonu – XX yüzilliyin əvvəli). Bakı.1999. Musayev İ.M. Şimali Azərbaycanda ictimai-siyasi vəziyyət.(1917- 1920).- Bakı.1992.	
Kursun təsviri	“Dünya siyasi tarixi” fənni 2020–ci ildə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin təsdiq etdiyi Bakalavr pilləsində 050116-“Tarix müəllimliyi” ixtisası üzrə Təhsil proqramına əsasən ali tarix təhsili sistemində tədris olunan zəruri fənnlərdəndir.	
Kursun məqsədləri	• Bu fənn Fransa burjua inqilabından hal-hazırkı dövrə qədər dünyada siyasi prosesləri öyrənir. • Millət, millətçilik, milli dövlət anlayışını, dövlət və ictimai- siyasi təşkilatların,və strukturlarının formalaşması, siyasi münasibətlərin liberal və klassik formalarını təqdim edir. • Dünya siyasətinin qeyri-dövlət subyektlərini, dünya siyasi tarixində ictimai və siyasi prosesləri, müxtəlif siyasi partiyaların fəaliyyətini, tarixi sistem və dövlət strukturlarının inkişafını, siyasi proseslərin qarşılıqlı əlaqəsini və onların insan cəmiyyətinə təsirini təhlil edir. • Siyasi nəzəriyyə və institutların tarixini, siyasi hadisələr və onların	

	dünya tarixi aspektində qarşılıqlı əlaqələrini öyrənir.		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Fənnin ümumi tədrisi prosesində tələbələr aşağıdakı peşə kompetensiyalarına yiyələnəcəkdir: - Tarixi prosesləri təhlil etmək, onun həlli yolunu tapmaq - Diskussiya və təqdimat zamanı fəal dinləmə mədəniyyətini formalaşdırmaq bacarığına - Dövlətlərin yaranması, inkişafı və tənəzzülü ilə bağlı bilik və bacarıqları nümayiş etdirmək bacarığına - Dövrün sosial-iqtisadi və siyasi proseslərin ümumi cəhətlərini təhlil etmək bacarığına - Öyrənilmiş materialı təhlil etməyi - Tövsiyyə olunmuş ədəbiyyatdan istifadə etmək bacarığına - Tarixi hadisələrin analizi və müqayisə etmək bacarığına - Tarixi hadisələrə tənqidi və obyektiv yanaşma bacarığına - Praktik bacarıqların, idarəçilik, təşkilati, informasiya-analitik və digər məsələləri həll etmək bacarığına və s.		
Tədris metodları	Məşğələ		x
	Qrup müzakirəsi		x
	Praktiki tapşırıqlar		x
	Praktiki məsələnin təhlili		x
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Yoxlama (Quiz) I	19.03.2026	5
	Yoxlama (Quiz) II	14.05.2026	5
	Prezentasiya	28.05.2026	10
	Davamiyyət	Semestr ərzində	5
	Aktivlik	Semestr ərzində	5
	Aralıq imtahanı	Aprel	30
	Final imtahanı	İyun	40
	Yekun		100
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	Prezentasiya işinə qaydalar Semestr ərzində hər tələbə bir dəfə təqdimat etməlidir. Fənnin mövzusuna uyğun olaraq hazırlanan prezentasiyalar sinifdə təqdim edilir. Power Point-də hazırlanması məqsəduyğundur. Tələbələr araşdırma apararaq təqdimatlarını hazırlamalıdır. Süni intelligent proqramları ilə hazırlanan təqdimatlar 0 (sıfır) kimi qiymətləndiriləcək. Bundan başqa Wikipedia kimi qeyri-akademik saytlardan alınan məlumatlar qəbul edilməyəcək. Hər həftə ən az iki tələbə təqdimat etməlidir. Qrupun sayından asılı olaraq iki və ya üç tələbə də təqdimat edə bilər. Prezentasiya müddəti 20 dəqiqədir. Yoxlama işi (Quiz) Semestr ərzində iki quiz (Aralıq imtahanından və final imtahanından əvvəl)		

keçirilir. Hər quiz 5 bal üzərindən qiymətləndirilir. Ən az iki həftə əvvəl tələbələrə quizin tarixi və mövzuları haqqında məlumat verilir. Quiz müddəti 30 dəqiqədir. Müəllimə və dekanlığa öncədən məlumat verilən səbəblərdən quizdə iştirak edə bilməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftədə yazı bilər. Davamiyyət Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərslər buraxan tələbələr final imtahanına buraxılmır. Fənnin semestr ərzində otuz dənə 90 dəqiqədən ibarət olduğu nəzərə alınanda, tələbə 8-ci qayıbda artıq fənnindən kəsilmiş sayılır. Onu da qeyd edim ki, 10 dəqiqədən çox gecikən tələbələr dərslər buraxılır. Dərslər gecikmələr və ya digər dərslər pozuntuları Dərslər 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qayıb yazılır. Lakin tələbə dərslər buraxılır. Dərslər gecikmə halları sıxlıq təşkil edərsə dekanlığa məlumat verilir. Dərslər zamanı çox zəruri olmadıqca sinif otağından çıxmaq qəti qadağandır. Belə halların tez-tez baş verməsi yol verilməzdir. Dərslərdə mobil telefonlardan ya da digər elektron cihazlardan istifadə etmək qəti qadağandır. Bundan əlavə dərslər zamanı başqa dərslərlə bağlı materiallardan istifadə etmək olmaz. İmtahanlar Tələbənin imtahanda iştirakı və ya imtahana buraxılması ilə bağlı bütün məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur. Aralıq və yekun imtahanı mövzuları tələbələrə imtahandan öncə bildirilir və imtahana aid dərslər materialı tələbələrlə bölüşülür. Sual tipləri və sual sayıları haqda da tələbələrə məlumat verilir. Aralıq imtahanında düşən suallar yekun imtahanda təkrarlanmır. İmtahanda hər qrup üçün ən az iki ayrı variant hazırlanır. Variantlar arasındakı balans, o cümlədən sualların çətinliyi məsələsinə diqqət göstərilir. Aralıq imtahanı 30, final imtahanı 40 baldır. Fənni bitirmək qaydası Universitetin qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60% və yuxarı hesab edilir. Kəsiri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrar götürə bilər. Tələbələrin davranış qaydaları Dərslər zamanı dərslər prosesini və etik qaydaları pozmaq, həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr qadağandır. Dərslərdə mobil telefonlardan istifadə qəti şəkildə qadağandır. Bundan başqa, digər fənlərə aid dərslər materiallarının istifadə edilməsi ya da dərslər aid olmayan işlərlə məşğul olunması qəti surətdə qadağandır. Xəbərdarlıqlara baxmayaraq bu qaydanı pozan tələbələr müxtəlif cəzalarla üzləşə bilər.			
Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			
Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslər/ Tapşırıqlar
1.	19.02.2026	- Dünya siyasi tarixi fənninə giriş - Siyasi tarix fənninin predmeti və əsas	Məmmədov İ., Məmmədov Ç.,

		konsepsiyalar Siyasi tarix fənnin üzrə əhatə olunan tarixi dövrlər	<i>Siyasi tarix XX əsr: Ümumdünya ictimai-siyasi proseslər, s. 5-57.</i>
2.	26.02.2026	- XIX əsrin son rübündə dünyanın ictimai- siyasi mənzərəsi - XX əsrin əvvəllərində dünyada siyasi münasibətlər və inqilabların yeni dalğası (1901-1914 illər)	Məmmədov İ., Məmmədov Ç., <i>Siyasi tarix XX əsr: Ümumdünya ictimai-siyasi proseslər, s. 58-74.</i>
3.	05.03.2026	- Birinci dünya müharibəsi və onun ictimai-geosiyasi nəticələri 1917-1920-çi illərdə Azərbaycanda ictimai- siyasi proseslər	Fahir Armaoğlu, <i>XX Yüzyıl Siyasi Tarihi, s. 81-119</i>
4.	12.03.2026	- Sovet cəmiyyətinin qurulması (1917-1939) - Azərbaycan sovet rejimi şəraitində	Məmmədov İ., Məmmədov Ç., <i>Siyasi tarix XX əsr: Ümumdünya ictimai-siyasi proseslər, s. 128-135.</i>
5.	19.03.2026	- Faşizmin meydana gəlməsi və onun beynəlxalq amilə çevrilməsi - Faşizmin yeni dünya müharibəsi təhlükəsi yaratması	Fahir Armaoğlu, <i>XX Yüzyıl Siyasi Tarihi, s. 19-23.</i>
6.	26.03.2026	- İkinci dünya müharibəsi ərəfəsində dünyanın ictimai- siyasi mənzərəsi - İkinci dünya müharibəsinin başlanması (1939-1945)	Fahir Armaoğlu, <i>XX Yüzyıl Siyasi Tarihi, s. 275-287.</i>
7.	02.04.2026	İkinci dünya müharibəsi illərində antifaşist və milli-azadlıq hərəkatları	Fahir Armaoğlu, <i>XX Yüzyıl Siyasi Tarihi, s. 288-300.</i>
		ARALIQ İMTAHANI	
8.	09.04.2026	- İkinci dünya müharibəsindən sonrakı ilk illərdə ictimai-siyasi qarşıdurmasının kəskinləşməsi - Müstəmləkə sisteminin dağılması “Soyuq müharibə və ikiqütblü sistemin yaranması	Məmmədov İ., Məmmədov Ç., <i>Siyasi tarix XX əsr: Ümumdünya ictimai-siyasi proseslər, s. 189-202.</i>
9.	16.04.2026	- Soyuq müharibənin ilk qarşıdurması: Koreya müharibəsi - İkiqütblü dünya sistemində ixtilafların	Məmmədov İ., Məmmədov Ç., <i>Siyasi tarix XX</i>

		dərinləşməsi • Türkiyənin müharibəyə daxil olması • NATO və Avropa ittifaqı kimi beynəlxalq təşkilatların yaranması və bunları fəaliyyətləri	<i>əsr: Ümumdünya ictimai-siyasi proseslər. s. 217-222.</i>
10.	23.04.2026	• Dünya sosializm sistemi və onun inkişaf mərhələləri • Sosialist iqtisadi model və dövlət idarəçilik anlayışı	Məmmədov İ., Məmmədov Ç., <i>Siyasi tarix XX əsr: Ümumdünya ictimai-siyasi proseslər. s. 217-222.</i>
11.	30.04.2026	• XX əsrin ikinci yarısında dünyanın inkişafında başlıca meyillər • XX əsrin ən güclü iqtisadi böhranları • Böhranların, dünyanın siyasi və iqtisadi balansına təsirləri	Məmmədov İ., Məmmədov Ç., <i>Siyasi tarix XX əsr: Ümumdünya ictimai-siyasi proseslər. s. 246-255.</i>
12.	07.05.2026	• Dünyanın ictimai-siyasi vəziyyəti (XX əsrin 70-ci illər-80-ci illərin birinci yarısı) • Dünyanın inkişafında başlıca meyillər	Məmmədov İ., Məmmədov Ç., <i>Siyasi tarix XX əsr: Ümumdünya ictimai-siyasi proseslər. s. 257-266.</i>
13.	14.05.2026	• Dünya sosializm sisteminin iflası • Sosialist ekonomi modelinin tərk olunması və liberal ekonominin genişlənmə mərhələləri	Məmmədov İ., Məmmədov Ç., <i>Siyasi tarix XX əsr: Ümumdünya ictimai-siyasi proseslər. s. 267-270.</i>
14.	21.05.2026	• Elmi-texniki inkişaf dövrü • Dəyişmiş kapitalizm • Mərkəzdənqaçma meyilləri	Məmmədov İ., Məmmədov Ç., <i>Siyasi tarix XX əsr: Ümumdünya ictimai-siyasi proseslər. s. 271-282.</i>
15.	28.05.2026	• Müasir dünyanın qlobal problemləri • Qlobal problemlərin həlli uğrunda mübarizə	Məmmədov İ., Məmmədov Ç., <i>Siyasi tarix XX</i>

			<i>əsr: Ümumdünya ictimai-siyasi proseslər. s. 299-307.</i>
		FİNAL İMTAHANI	

“Dünyanın siyasi tarixi” fənninə aid prezentasiya mövzuları

1. Fransa burjua inqilabından sonra dünyanın ictimai- siyasi mənzərəsi
2. XIX əsrin son rübündə dünyanın ictimai- siyasi mənzərəsi
3. XX əsrin əvvəllərində dünyada siyasi münasibətlər və inqilabların yeni dalğası (1901-1914).
4. Birinci dünya müharibəsi və onun ictimai-geosiyasi nəticələri
5. 1917-1920-çi illərdə Azərbaycanda ictimai-siyasi proseslər
6. Sovet cəmiyyətinin qurulması (1917-1939)
7. Azərbaycan sovet rejimi şəraitində
8. Faşizmin meydana gəlməsi və onun beynəlxalq amilə çevrilməsi
9. Faşizmin yeni dünya müharibəsi təhlükəsi yaratması
10. İkinci dünya müharibəsi ərəfəsində dünyanın ictimai- siyasi mənzərəsi
11. İkinci dünya müharibəsinin I mərhələsi
12. İkinci dünya müharibəsi illərində antifaş və milli-azadlıq hərəkatları
13. İkinci dünya müharibəsinin yekunları və nəticələri
14. İkinci dünya müharibəsindən sonrakı ilk illərdə ictimai-siyasi sistemin qarşılıqlı təsirinə məruz qalması.
15. Soyuq müharibə və ikiqütblü sistemin yaranması
16. Dünya sosializm sistemi və onun inkişaf mərhələləri
17. XX əsrin ikinci yarısında dünyanın inkişafında başlıca meyillər
18. XX əsrin ən güclü iqtisadi böhranları
19. Dünyanın ictimai-siyasi vəziyyəti (XX əsrin 70-ci illər-80-ci illərin birinci yarısı)
20. Dünya sosializm sisteminin iflası
21. Mərkəzdənqaçma meyillərinin güclənməsi
22. Müasir dünyanın global problemləri